

یادداشت

برنامه‌ای برای نظارت نمایش خانگی

رقیبی که رئیس می‌شود!

	
<div><div> </div>فاطمه‌السادات بکائی</div>	
<div><div> </div>خبرنگار گروه‌فرهنگ</div>	

بالادستی مثل سند چشم‌انداز ۲۰ساله و بیانیه‌گام دوم انقلاب را عملیاتی کند.

عمل‌این‌سندموظف‌است‌آنچه‌موجب‌توسعه‌کشور‌در‌بخش‌های‌گوناگون‌اعم‌از‌سیاسی،‌اقتصادی‌و‌فرهنگی‌می‌شود‌را‌شناسایی‌کند‌و‌با‌برنامه‌ریزی‌کوتاه‌مدت‌۴‌ساله‌به‌نهاد‌های‌مختلف‌کمک‌کند‌تا‌به‌اجرای‌این‌برنامه‌نزدیک‌تر‌شوند.

سازمان‌برنامه‌ویود‌چه‌در‌برنامه‌هفتم‌توسعه‌به‌چالش‌های‌روز‌کشور‌در‌حوزه‌های‌مختلف‌پرداخته‌که‌حوزه‌فرهنگی‌هم‌سهمی‌کوچک‌در‌این‌بین‌دارد.‌به‌طور‌دقیق‌تر‌در‌مجموع‌۱۸۴‌صفحه‌این‌لایحه‌تنها‌۴‌صفحه‌به‌مسائل‌فرهنگی‌اختصاص‌پیدا‌کرده‌اما‌مایه‌امیدواری‌است‌که‌یک‌چهارم‌از‌این‌میزان،‌معطوف‌به‌مناقشه‌مهم‌چند‌سال‌اخیر‌حوزه‌فرهنگ‌یعنی‌صوت‌و‌تصویر‌فراگیر‌و‌نمایش‌خانگی‌است.

چالش بزرگ نظارت بر نمایش خانگی

با‌بروز‌و‌ظهور‌VOD‌ها،‌مرجع‌جدیدی‌به‌جمع‌تولیدکنندگان‌محصولات‌نمایشی‌اضافه‌شد.‌سینماگرانی‌که‌پیش‌از‌این‌تنها‌برای‌سینما‌و‌تلویزیون‌محصول‌تولید‌می‌کردند‌حالا‌با‌سرمایه‌خصوصی‌و‌شبکه‌نمایش‌خانگی‌فرصت‌جدیدی‌برای‌تولید‌پیدا‌کردند.‌شبکه‌توزیع‌جدید‌اما‌هنوز‌قوانین‌جدی‌نداشت.‌بنابراین‌تهیه‌کننده‌ها‌یا‌از‌این‌بی‌قانونی‌برای‌آزادی‌عمل‌بیشتر‌استفاده‌می‌کردند‌با‌بر‌اساس‌ملاحظاتی‌که‌تا‌پیش‌از‌این‌برای‌تولیدات‌غیرتلویزیونی‌وجود‌داشته،‌برای‌دریافت‌مجوزهای‌لازم‌سراغ‌وزارت‌اشاره‌می‌فتند.

رفته‌رفته‌اما‌افزایش‌محبوبیت‌تولیدات‌نمایش‌خانگی‌و‌توسعه‌این‌بخش‌باعث‌شد‌چالشی‌جدی‌در‌بخش‌های‌مختلف‌حاکمیت‌برای‌نظارت‌بر‌محتوای‌این‌تلویزیون‌های‌اینترنتی‌و‌خصوصی‌ایجاد‌شود.‌از‌یک‌سو‌وزارت‌اشاره‌خودش‌را‌مرجع‌اعطای‌مجوز‌و‌ناظر‌می‌دانست‌و‌از‌سوی‌دیگر‌صداوسیما‌با‌استناد‌به‌تفسیر‌از‌قانون‌اساسی‌مرتبط‌با‌مساله‌صوت‌و‌تصویر‌فراگیر،‌مسئولیت‌نظارت‌بر‌نمایش‌خانگی‌را‌انحصاراً‌در‌دایره‌اختیارات‌خودش‌می‌دانست.

تولد ساترا برای نظارت بهتر

صداوسیما‌برای‌عملکرد‌بهتر‌در‌خصوص‌نظارت‌بر‌شبکه‌نمایش‌خانگی،‌سازمان‌تنظیم‌مقررات‌رسانه‌های‌صوت‌و‌تصویر‌فراگیر‌در‌فضای‌مجازی‌(ساترا)‌را‌اهداندازی‌کرد،‌اما‌چالش‌ه‌نهنه‌ت‌کم‌نشد‌بلکه‌بروز‌جدی‌تری‌پیدا‌کرد.‌حالا‌سوال‌جدی‌منتقدان‌به‌عملکرد‌صداوسیما‌در‌خصوص‌نمایش‌خانگی‌این‌بود‌که‌تلویزیون‌به‌عنوان‌رقیب‌نمایش‌خانگی‌چطور‌قرار‌است‌فارغ‌از‌تعارض‌منافع،‌وظیفه‌نظارت‌و‌اعطای‌مجوز‌را‌برعهده‌بگیرد؟‌به‌خصوص‌در‌شرایطی‌که‌این‌سازمان‌خودش‌هم‌تلویزیون‌را‌به‌عنوان‌یک‌vod‌جدید‌با‌مزیت‌قابیتی‌رایگان‌بودن‌و‌البته‌انحصارگرایی‌در‌تبلیغ‌تلویزیونی،‌به‌مخاطب‌عرفی‌کرده‌است.

وقتی آب سر بالا می‌رود

ساترا‌با‌وجود‌همه‌انتقاده‌کار‌خود‌را‌ادامه‌داد‌اما‌وزارت‌اشاره‌هم‌چنان‌خود‌را‌مسئول‌اعطای‌مجوز‌می‌دانست؛‌به‌بیان‌بهتر‌در‌این‌مرحله‌آشپزهای‌نظارت‌بر‌عملکرد‌نمایش‌خانگی‌دو‌تا‌شده‌بودند‌و‌آش‌انقدر‌شور‌شدد‌که‌در‌چند‌مقطع‌حساس‌عملا‌محصولات‌نمایش‌خانگی‌بدون‌هیچ‌نظارت‌خارجی‌در‌اختیار‌مخاطبان‌قرار‌می‌گرفت.

نمایش‌خانگی‌با‌سرعت‌بالایی‌در‌حال‌توسعه‌است‌بدون‌اینکه‌هیچ‌ناظر‌قانونی‌برای‌مراقبت‌از‌عملکرد‌آن‌وجود‌داشته‌باشد،‌محصولات‌پر‌مخاطبی‌که‌هیچ‌کس‌روی‌محتوای‌آنها‌نظارت‌ندارد،‌نمایش‌خانگی‌را‌به‌میدان‌پرحاشیه‌ای‌تبدیل‌کرده‌که‌در‌بعضی‌موارد‌حتی‌پای‌نهاد‌های‌امنیتی‌را‌هم‌به‌فضای‌فرهنگ‌و‌هنر‌کشور‌باز‌کرده‌است.‌از‌ماجرای‌اکران‌بدون‌مجوز‌سریال‌«سقوط»‌تا‌نمایش‌محتواهای‌نامناسب‌و‌حتی‌حذف‌بعضی‌سکانس‌ها‌و‌موسیقی‌ها‌از‌سریال‌های‌دیگر،‌آن‌هم‌بعد‌از‌بخش‌اولیه‌عملا‌فضای‌این‌شبکه‌های‌خصوصی‌را‌برای‌خانواده‌ایرانی‌نامن‌کرده‌است.

پیشنهادی که کافی نیست!

حالا‌دولت‌در‌لایحه‌برنامه‌هفتم‌توسعه‌تلاش‌کرده‌تا‌این‌چالش‌جدی‌را‌حل‌وفصل‌کند،‌اما‌بررسی‌جزئیات‌بندهای‌مختلف‌این‌برنامه‌مسئالات‌جدی‌را‌ایجاد‌می‌کند‌و‌چشم‌امیدها‌برای‌گذر‌از‌این‌چالش‌را‌به‌نمایندگان‌مجلس‌می‌دود.

در‌بخش‌فرهنگی‌برنامه‌هفتم‌توسعه‌برای‌حل‌چالش‌نمایش‌خانگی‌صراحتاً‌آمده‌است:‌«مسئولیت‌تنظیم‌گری،‌ص‌دور‌مجوز‌و‌نظارت‌بر‌…‌شبکه‌نمایش‌خانگی‌به‌ویژه‌تولید‌سریال‌ها‌و‌برنامه‌های‌تلویزیونی‌و‌امثال‌آن‌بر‌عهده‌سازمان‌صداوسیما‌جمهوری‌اسلامی‌ایران‌است.»‌همانطور‌که‌پیش‌از‌این‌هم‌گفته‌شد،‌مهم‌ترین‌انتقادی‌که‌به‌ساترا‌می‌شود،‌مساله‌تعارض‌منافع‌صداوسیما‌با‌VOD‌هاست‌که‌در‌این‌لایحه‌همچنان‌به‌قوت‌خود‌باقی‌مانده؛‌مخصوصاً‌که‌ساترا‌با‌خیز‌برداشتن‌برای‌تشکیل‌مجمع‌رسانه‌های‌صوت‌و‌تصویر‌فراگیر‌ایران‌(رصتا)‌نگرانی‌هارا‌بیشتر‌هم‌کرده‌است.‌مجتبی‌توانگر،‌رئیس‌کمیته‌اقتصاد‌دیجیتال‌مجلس‌درباره‌این‌مجمع‌و‌اقدام‌فراقانونی‌صداوسیما‌برای‌تشکیل‌آن‌گفته‌بود:‌«متأسفانه‌وضعیت‌مجوزدهی‌جهت‌تشکیل‌این‌نهاد‌به‌اصطلاح‌صنعتی‌به‌گونه‌ای‌است‌که‌برخی‌از‌این‌پلتفرم‌ها‌به‌اندازه‌انگشتان‌دودست‌کاربر‌فعال‌ندارند‌و‌سازمان‌صداوسیما‌به‌دنبال‌انتخاب‌افرادی‌است‌که‌حتی‌تخصص‌و‌تجربه‌چند‌ماه‌اداره‌یک‌VOD‌فعال‌رانیز‌نداشته‌اند.‌در‌این‌میان،‌حضور‌برخی‌بازنشستگان‌و‌دوستان‌نزدیک‌مدیران‌ارشد‌سازمان‌صداوسیما‌به‌عنوان‌متولیان‌این‌نهاد‌صنعتی‌که‌باید‌در‌مقابل‌تصمیمات‌نهادهای‌دولتی‌و‌تنظیم‌مقرراتی‌حافظ‌منافع‌بخش‌خصوصی‌باشند،‌كاملا‌مشهود‌است.‌نتیجه‌این‌فرآیند‌غلط‌راه‌اندازی‌رگولاتوری‌مقابل‌بخش‌خصوصی‌و‌دهن‌كجی‌به‌نهاد‌های‌نظارتی‌و‌قانون‌گذاری‌در‌کشور‌از‌سوی‌این‌سازمان‌است؛‌چرا‌که‌اساساً‌ساترا‌با‌مجمع‌صنعتی‌مذکور‌تعارض‌منافع‌دارد‌و‌چگونه‌ممکن‌است‌یکی‌به‌این‌شكل‌نادرست،‌حامی‌و‌در‌عمل‌متولی‌تشکیل‌دیگری‌باشد!؟»‌هر‌چند‌سازمان‌برنامه‌ویود‌چه‌پیشنهادی‌را‌ مطرح‌کرده‌که‌می‌تواند‌راهگشا‌باشد،‌اما‌اشکالاتی‌هم‌دارد.‌لایحه‌برنامه‌هفتم‌توسعه‌در‌تبصره‌ای‌تاکید‌می‌کند:‌«دونماینده‌از‌سوی‌وزارت‌فرهنگ‌و‌اشاره‌اسلامی‌در‌ه‌ریک‌از‌شوراهای‌ص‌دور‌مجوز‌تولید‌و‌مجوز‌انتشار‌که‌در‌سازمان‌صداوسیما‌تشکیل‌می‌شود‌عضویت‌خواهند‌داشت.»‌این‌تبصره‌می‌تواند‌به‌جلوگیری‌از‌تک‌صدایی‌در‌شور‌های‌مربوطه‌جلوگیری‌کند‌و‌اساساً‌اینکه‌بالاخره‌بعد‌از‌پشت‌سرگذاشتن‌چالش‌های‌متعدد،‌مساله‌نظارت‌بر‌نمایش‌خانگی‌شمایل‌قانونی‌به‌خود‌می‌گیرد‌خبری‌خوشحال‌کننده‌است،‌اما‌با‌توجه‌به‌اینکه‌مرجع‌اولیه‌شورای‌مورد‌اشاره،‌صداوسیما‌است،‌سوال‌مهم‌اینجاست‌که‌نسبت‌نمایندگان‌این‌سازمان‌و‌وزارت‌اشاره‌به‌چه‌شکلی‌لایحه‌به‌تعداد‌نمایندگان‌وزارت‌اشاره‌که‌دو‌نفر‌هستند‌اشاره‌شده‌اما‌به‌تعداد‌نمایندگان‌صداوسیما‌در‌این‌شورا‌هیچ‌اشاره‌ای‌نشده‌است.‌این‌کلی‌گویی‌در‌خصوص‌شورایی‌که‌بناست‌مناقشات‌طلوانی‌درباره‌ساترا‌را‌حل‌کند‌چه‌سودی‌دارد؟‌صداوسیما‌می‌تواند‌با‌افزایش‌تعداد‌نمایندگانش‌در‌این‌شورا،‌عمل‌آرای‌نمایندگان‌وزارت‌اشاره‌درباره‌اعطای‌هر‌گونه‌مجوز‌را‌بی‌اثر‌و‌تشریفاتی‌کند!‌یابد‌دقت‌داشت‌که‌این‌نگرانی‌با‌توجه‌به‌درگیری‌های‌قبلی‌صداوسیما‌با‌وزارت‌اشاره‌سر‌مساله‌مرجعیت‌اعطای‌مجوز‌و‌البته‌تمایل‌شدیدی‌که‌به‌کنار‌زدن‌رقبای‌خود‌دارد،‌نگرانی‌دور‌از‌ذهنی‌نیست.‌هنوز‌افکار‌عمومی‌ماجرای‌درخواست‌صداوسیما‌برای‌فیلتر‌شدن‌یکی‌از‌VOD‌ها‌را‌فرواش‌نکرده‌است؛‌در‌آن‌ماجر‌ا‌هم‌اگر‌رود‌به‌موقع‌رئیس‌جمهور،‌نمایندگان‌مجلس‌و‌دستگاه‌قضا‌نبود‌معلوم‌نود‌چه‌اتفاقی‌خواهد‌افتاد.‌حالا‌باید‌دید‌نمایندگان‌مجلس‌چگونه‌با‌این‌بخش‌های‌لایحه‌برنامه‌توسعه‌مواجه‌خواهند‌داشت‌و‌برنامه‌آنها‌برای‌تعیین‌تکلیف‌شبکه‌نمایش‌خانگی‌چگونه‌خواهد‌بود.

فرهنگ

۱۴

مشکل تلویزیون، ترافیک نیم‌بهای تلوییون است؟

تحلیلی بر نگاه برنامه هفتم توسعه به تلویزیون و شبکه نمایش خانگی

لایحه برنامه هفتم توسعه مصطفی قاسمیان خبرنگار

سوم آن که موضوعات «فرهنگی و اجتماعی» را پوشش می‌دهد، به رسانه ملی و مسائل حول آن پرداخته است. در بعضی موارد مثل لزوم انعقاد قراردادهایی با هدف برگزاری پوشش‌های رسانه‌ای برای اصلاح فرهنگ مصرف، نکات خوبی در برنامه هفتم توسعه گنجانده شده، اما ۲ مورد از اشارات به سازمان صداوسیما در مواد ۱۶۴ و ۱۷۳، حاوی نکاتی مناقشه‌برانگیز و گاه عجیب است که در روزهای گذشته، محل نقد برخی فعالان رسانه‌ای و فرهنگی نیز بوده است.

قانون‌گذاری بی‌سروصدا در برنامه توسعه

درحالی‌که‌در‌سال‌های‌اخیر،‌اقدام‌مجلس‌شورای‌اسلامی‌برای‌تعیین‌تکلیف‌نظارت‌بر‌سریال‌های‌نمایش‌خانگی‌در‌تبصره‌های‌قانون‌بودجه‌سالانه،‌با‌انتقاداتی‌مواجه‌و‌بندهای‌مربوط‌به‌آن‌نیز‌با‌ایراد‌شورای‌نگهبان‌حذف‌شد،‌این‌مساله‌به‌شکلی‌دیگر‌به‌لایحه‌برنامه‌هفتم‌توسعه‌وارد‌شده‌است.‌ماده‌۱۶۴‌این‌لایحه،‌درباره‌نظارت‌بر‌محتوای‌صوتی‌و‌تصویری‌اینترنت،‌مدعی‌است‌که‌به‌تقسیم‌کار‌موضوعی‌بین‌دستگاه‌های‌ذی‌ربط‌پرداخته‌و‌در‌۴‌بند‌ویک‌تبصره،‌مسائل‌مربوط‌به‌محتوای‌ویدئویی‌فضای‌مجازی‌را‌تعیین‌تکلیف‌کرده‌است.‌این‌در‌حالی‌است‌که‌به‌نظر‌می‌رسد‌این‌مورد‌به‌قانون‌گذاری‌شبهات‌دارد‌و‌جای‌مناسب‌آن‌در‌لایحه‌برنامه‌توسعه‌نیست‌که‌هر‌۵‌سال‌یک‌بار‌منسوخ‌می‌شود.‌به‌عبارت‌دیگر،‌همان‌قدر‌که‌جای‌قوانین‌این‌حوزه‌در‌قانون‌بودجه‌نیست،‌در‌قانون‌برنامه‌توسعه‌نیز‌نیست؛‌چرا‌که‌هر‌دو‌قانون‌برای‌زمان‌مشخصی‌(اولی‌یک‌سال‌و‌دومی‌۵‌سال)‌اعتبار‌دارند‌و‌قوانینی‌دامنی‌نیستند.

دو ناظر برای یک محتوا

فارغ از ایراد نخست این ماده که به نظر می‌رسد

پخش زنده ملغی شد؟

بند د ماده ۱۶۴ نیز جمله‌ای عجیب آورده است که ممکن است به کلی همه انواع پخش زنده غیرصداوسیما‌ی‌را‌در‌فضای‌مجازی‌از‌بین‌برد،‌در‌عین‌حال‌که‌با‌خودش‌تناقض‌دارد.‌براساس‌این‌بند،‌«تولید‌و‌پخش‌زنده‌برنامه‌ها‌و‌نیز‌ص‌دور‌مجوز‌و‌نظارت‌بر‌پخش‌زنده‌در‌فضای‌مجازی‌در‌انحصار‌سازمان‌صداوسیما‌خواهد‌بود.»‌در‌صورتی‌که‌طبق‌این‌بند،‌اگر‌«تولید‌و‌پخش‌زنده‌برنامه‌ها»‌در‌انحصار‌سازمان‌صداوسیما‌باشد،‌یعنی‌هر‌آنچه‌پلتفرم‌ها،‌سایت‌ها‌و‌…‌در‌حوزه‌پخش‌زنده‌انجام‌می‌دهند،‌با‌تصویب‌این‌قانون‌به‌کلی‌غیرقانونی‌خواهد‌بود.‌بنابراین‌پخش‌زنده‌مسابقات‌ورزشی‌در‌آنتن،‌روبیگا،‌فیلمو‌و‌نماوا،‌سرویس‌های‌استریم‌بازی‌مثل‌آپارات‌گیم‌و‌…‌که‌از‌قضا‌میان‌جوانان‌بسیار‌محبوبیت‌دارند،‌همگی‌ملغی‌خواهند‌شد.‌عجیب‌آنکه‌در‌همین‌بند‌از‌لایحه،‌درحالی‌که‌«تولید‌و‌پخش‌زنده‌برنامه‌ها»‌در‌انحصار‌سازمان‌صداوسیما‌دانسته‌شده،‌برای‌ص‌دور‌مجوز‌و‌نظارت‌بر‌آن‌نیز‌شأن‌نظارتی‌برای‌این‌سازمان‌در‌نظر‌گرفته‌شده‌است!‌روشن‌نیست‌این‌بند‌از‌قانون

از‌متن‌تصویب‌شده‌در‌شورای‌عالی‌انقلاب‌فرهنگی،‌درباره‌تقسیم‌کار‌این‌دو‌دستگاه‌اجرائی‌اقتباس‌شده‌است،‌یک‌ایراد‌دیگر‌هم‌دارد‌که‌غیرصداوسیما‌ی‌را‌در‌فضای‌مجازی‌از‌بین‌برد،‌در‌آن‌را‌می‌توان‌دوگانگی‌تنظیم‌گر‌در‌بعضی‌موارد‌دانست.‌ مطابق‌ بند الف ماده ۱۶۴ این لایحه، مسئولیت تنظیم گری، ص‌دور‌مجوز‌و‌نظارت‌بر‌خبرگزاری‌ها‌برعهده‌وزارت‌فرهنگ‌و‌اشاره‌اسلامی‌است،‌درحالی‌که‌مسئولیت‌تنظیم‌گری،‌ص‌دور‌مجوز‌و‌نظارت‌بر‌رسانه‌های‌کاربرمحور‌(مثل‌آپارات)‌و‌ناشرمحور‌(مثل‌فیلمو‌و‌نماوا)‌صوت‌و‌تصویر‌فراگیر‌برعهده‌سازمان‌صداوسیما‌گذاشته‌شده‌است.‌حال‌درصورتی‌که‌یک‌محتوای‌مشخص‌هم‌در‌خبرگزاری‌منتشر‌شود‌و‌هم‌در‌یک‌پلتفرم‌تحت‌نظارت‌صداوسیما،‌آن‌محتوا‌دو‌نوع‌تنظیم‌گری‌خواهد‌داشت‌!‌روشن‌است‌که‌اگرچه‌این‌ماده،‌عنوان‌«تقسیم‌کار‌موضوعی»‌را‌برای‌این‌تقسیم‌بندی‌در‌نظر‌گرفته‌است،‌اما‌در‌عمل‌چنین‌نیست‌و‌همین‌امر‌باعث‌ایجاد‌دوگانگی‌شده‌است؛‌معیار‌تقسیم‌بندی‌در‌جایی‌از‌این‌لایحه،‌«موضوع»‌است‌و‌در‌جایی‌دیگر،‌«محل‌انتشار».

جای خالی کتاب در برنامه هفتم توسعه

پنج‌درصد‌(۵٪)‌مطابق‌قانون‌بودجه‌سنواتی‌نسبت‌به‌وضعیت‌موجود‌در‌طول‌اجرای‌قانون‌برنامه‌اقدام‌نماید.»‌اما‌همین‌بند‌هم‌در‌قانون‌هفتم‌توسعه‌حذف‌شده‌است.

نهاد‌کتابخانه‌های‌عمومی‌کشور‌چند‌پیشنهاد‌برای‌برنامه‌هفتم‌در‌حوزه‌کتاب‌و‌کتابخوانی‌ارائه‌کرده‌است‌که‌البته‌در‌لایحه‌ارسالی‌دولت‌این‌حذف‌شده‌است؛‌این‌احکام،‌به‌منظور‌ارتقای‌سلامت‌اجتماعی‌و‌کاهش‌آسیب‌های‌اجتماعی،‌افزایش‌عدالت‌در‌دسترسی‌به‌کتابخانه‌های‌عمومی،‌ترویج‌فرهنگ‌کتاب‌و‌کتابخوانی،‌توسعه‌متوازن‌کتابخانه‌های‌عمومی،‌تاکید‌بر‌ل‌زوم‌و‌ارتقای‌یادگیری‌غیررسمی‌و‌ماماد‌العمر‌پیشنهاد‌شده‌بود.‌یکی‌از‌مواردی‌که‌این‌نهاد‌برای‌پیشنهاد‌در‌این‌حوزه‌در‌نظر‌گرفته‌است،‌مکلف‌کردن‌دولت‌برای‌توسعه‌زیرساخت‌ها‌و‌پشتیبانی‌فیزیکی‌و‌مجازی‌از‌کتابخانه‌های‌عمومی‌براساس‌نقشه‌مهندسی‌فرهنگی‌کشور،‌طرح‌ملی‌آمایش‌کتابخانه‌های‌عمومی‌و‌سند‌راهبردی‌نظام‌جامع‌فناوری‌اطلاعات‌به‌نحوی‌است‌که‌طی‌سال‌اول‌برنامه‌حداقل‌۱۵‌میلیون‌نفر‌ساعت‌خدمات‌فرهنگی‌و‌اثربخش‌به‌مخاطبان‌به‌ویژه‌کودک‌و‌نوجوان‌ارائه‌شود‌و‌میزان‌آن‌با‌نرخ‌سالانه‌۲۰‌درصد‌در‌طول‌اجرای‌قانون‌برنامه‌مطابق‌قانون‌بودجه‌سنواتی‌رشد‌نماید.

ماجرای نمایش خانگی در لایحه هفتم

یک‌بخش‌مهم‌از‌برنامه‌های‌فرهنگی‌لایحه‌هفتم‌توسعه،‌موضوع‌تنظیم‌گری‌ص‌دور‌مجوز‌در‌فضای‌مجازی‌و‌شبکه‌نمایش‌خانگی‌است؛‌موضوعی‌که‌در‌برنامه‌ششم‌توسعه‌به‌نحوی‌دیگر‌مورد‌داشت‌اما‌با‌به‌وجود‌آمدن‌ساترا‌در‌سه‌سال‌اخیر‌و‌اتفاقاتی‌که‌در‌حوزه‌شبکه‌نمایش‌خانگی‌افتاده‌است‌و‌بخش‌های‌مهم‌سیاست‌های‌توسعه‌ای‌در‌حوزه‌فرهنگ‌به‌این‌موضوع‌اختصاص‌یافته‌است.‌طبق‌ماده‌۱۶۴‌این‌لایحه،‌مسئولیت‌تنظیم‌گری‌و‌ص‌دور‌مجوز‌و‌نظارت‌بر‌خبرگزاری‌ها،‌رسانه‌های‌مکتوب،‌کتاب،‌بازی‌های‌رایانه‌ای،‌تیلیغات‌و‌نظایر‌آن‌در‌چهار‌چوب‌وظایف‌و‌ماموریت‌های‌وزارت‌فرهنگ‌و‌اشاره‌اسلامی‌قرار‌دارد.‌اما‌مسئولیت‌تنظیم‌گری‌ص‌دور‌مجوز‌نظارت‌بر‌رسانه‌های‌فعال‌در‌عرصه‌صوت‌و‌تصویر‌فراگیر‌شامل‌رسانه‌های‌«کاربر‌محور‌و‌ناشر‌محور»‌و‌نیز‌شبکه‌نمایش‌خانگی‌به‌ویژه‌تولید‌سریال‌ها‌و‌برنامه‌های‌تلویزیونی‌و‌امثال‌آن‌برعهده‌سازمان‌صداوسیما‌است.

همچنین‌ص‌دور‌مجوز،‌نظارت‌و‌تنظیم‌مقررات‌تیلیغات‌و‌آگهی‌در‌حیطه‌صوت‌و‌تصویر‌فراگیر‌برعهده‌سازمان‌صدا‌و‌سیما‌است‌و‌البته‌طبق‌تبصره‌این‌ماده‌دو‌نماینده‌از‌سوی‌وزارت‌فرهنگ‌و‌اشاره‌اسلامی‌در‌هر‌یک‌از‌شوراهای‌ص‌دور‌مجوز‌تولید‌مجوز‌انتشار‌حضور‌دارند.‌همچنین‌تولید‌و‌پخش‌زنده‌برنامه‌ها‌و‌نیز‌ص‌دور‌مجوز‌و‌نظارت‌بر‌پخش‌زنده‌در‌فضای‌مجازی‌در‌انحصار‌سازمان‌صدا‌و‌سیما‌خواهد‌بود.‌یک‌موضوع‌مهم‌در‌مورد‌بحث‌نظارت‌در‌شبکه‌نمایش‌خانگی‌و‌برنامه‌هفتم‌توسعه‌این‌است‌که‌این‌مدت‌چالش‌های‌فراوانی‌در‌بحث‌نظارت‌در‌این‌حوزه‌وجود‌داشته‌است‌که‌حتماً‌این‌قانون‌می‌تواند‌کمک‌کننده‌باشد‌تا‌حدودی‌از‌تکلیف‌نظارت‌بر‌شبکه‌نمایش‌خانگی‌مشخص‌شود.

را‌به‌عنوان‌موارد‌دارای‌اولویت‌سرمایه‌گذاری‌و‌استفاده‌از‌ظرفیت‌اقتصادی‌آنها‌می‌داند.‌جهت‌گیری‌دوم‌سیاست‌حمایت‌از‌فرهنگ‌است‌و‌تلاش‌می‌کند‌با‌کمک‌های‌عمدتاً‌مالی‌و‌حقوقی‌از‌حوزه‌های‌فرهنگی،‌برای‌تداوم‌حیات‌و‌مصون‌ماندن‌از‌تعرض‌سیاست‌های‌بازاری،‌از‌آنها‌حمایت‌کند.‌بخش‌عمده‌حوزه‌های‌فرهنگ‌عمومی،‌هنر‌و‌رسانه‌و‌دین‌و‌تبلیغ‌ذیل‌این‌سیاست‌تعریف‌شده‌است.

فرهنگ در برنامه‌های یکم تا ششم توسعه

احکام‌برنامه‌های‌توسعه‌در‌حوزه‌فرهنگ‌مجموعه‌ای‌است‌از‌این‌دو‌سیاست‌متفاوت‌که‌البته‌به‌تناسب‌برنامه‌های‌توسعه‌نسبت‌آنها‌با‌یکدیگر‌متفاوت‌بوده‌است.‌برای‌مثال‌در‌برنامه‌های‌اول‌و‌دوم‌غلبه‌با‌سیاست‌فعال‌شدن‌اقتصاد‌فرهنگ‌بوده‌و‌در‌برنامه‌سوم‌و‌چهارم‌نوعی‌تعادل‌میان‌این‌دو‌سیاست‌به‌چشم‌می‌خورد‌و‌در‌برنامه‌پنجم‌توسعه‌غلبه‌با‌سیاست‌حمایت‌از‌فرهنگ‌است.‌برنامه‌ششم‌توسعه‌هم‌در‌چنین‌بستر‌تاریخی‌ای‌تهیه‌و‌درنهایت‌به‌تصویب‌صحن‌علنی‌رسید.‌برنامه‌ششم‌هم‌به‌صورت‌طبیعی‌و‌همان‌طور‌که‌انتظار‌می‌رفت،‌ذیل‌همان‌سیاست‌های‌دوگانه‌شاهد‌احکام‌در‌ارتباط‌با‌اقتصاد‌فرهنگ‌و‌حمایت‌از‌فرهنگ‌بود.‌علاوه‌بر‌این‌دولت‌در‌حوزه‌فرهنگ‌در‌برنامه‌ششم‌توسعه‌یا‌آنچه‌خود‌دولت‌با‌عنوان‌احکام‌لازم‌برای‌اجرای‌برنامه‌ششم‌می‌نامد‌از‌صراحت‌و‌شفافیتی‌برخوردار‌بود‌که‌معمولاً‌در‌برنامه‌های‌قبلی‌توسعه‌دیده‌نش‌مد.‌این‌لایحه‌به‌صورت‌مشخصی‌تکمیل‌کننده‌سیاست‌فعال‌ساختن‌اقتصاد‌فرهنگ‌از‌طریق‌دو‌سازوکار‌اصلی‌و‌اگذاری‌و‌حمایت‌از‌حقوق‌مالکیت‌فرهنگی‌تعریف‌شده‌بود.

حوزه‌گردشگری‌که‌در‌آغاز‌برنامه‌های‌توسعه‌به‌عنوان‌حوزه‌فرهنگی‌در‌نظر‌گرفته‌می‌شد،‌در‌برنامه‌ششم‌به‌صورت‌آشکاری‌به‌عنوان‌یک‌پیشران‌مهم‌اقتصادی‌لحاظ‌شد‌و‌جزء‌بخش‌صنایع‌قرار‌گرفت.‌در‌برنامه‌هفتم‌توسعه‌هم‌این‌موضوع‌به‌عنوان‌یکی‌از‌موضوعات‌مهم‌در‌حوزه‌فرهنگ‌به‌حساب‌آمده‌است‌و‌۹‌ماده‌برای‌آن‌درنظر‌گرفته‌شده‌است‌و‌مهم‌ترینش‌را‌می‌توان‌به‌ایجاد‌مدیریت‌یکپارچه‌و‌متمرکز‌و‌تسریع‌در‌توسعه‌سرمایه‌گذاری‌بخش‌گردشگری‌ساحلی‌و‌دریایی‌توسط‌بخش‌غیردولتی‌دانست.

جایگاه کتاب کجاست؟

در‌برنامه‌های‌توسعه‌ای‌خیلی‌به‌موضوع‌کتاب‌پرداخته‌نشده‌است؛‌مثلاً‌از‌میان‌۱۲۴‌ماده‌مصوب‌برنامه‌ششم‌توسعه،‌ذیل‌ماده‌شماره‌۹۲‌که‌پنجمین‌مورد‌آن‌مربوط‌به‌نهاد‌کتابخانه‌های‌عمومی‌کشور‌بوده،‌آمده‌است:‌«دولت‌مکلف‌است‌تمهیدات‌لازم‌را‌نسبت‌به‌توسعه‌فرهنگ‌کتابخوانی‌با‌اولویت‌کتابخانه‌های‌روستایی‌در‌مناطق‌کمتر‌توسعه‌یافته،‌براساس‌طرح‌آمایش‌سسرزمین‌و‌نیازهای‌منطقه‌ای‌با‌رویکرد‌تشویق‌و‌جذب‌سرمایه‌گذاری‌بخش‌خصوصی‌و‌تعاونی‌در‌تولید‌کتاب‌و‌محصولات‌فرهنگی‌و‌سایر‌کالاهای‌فرهنگی‌و‌هنری‌فراهم‌کند‌و‌تا‌پایان‌سسال‌اول‌اجرای‌قانون‌برنامه‌با‌نرخ‌رشد‌سالانه